

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum praesentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus XXVI. De Maledicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

nitione afficiant, & si opus fuerit, torqueant, ac in trirremibus puniant, etiam alibi passim vigere docent Abb. in c. 12. cit. n. 6. Navar. comment. 3. de Regul. n. 52. Clar. S. fin. q. 77. n. 3. Molin. tr. 3. de J. S. J. D. 56. n. 8. Suar. D. 22. de Censur. sect. 1. n. 44. Coninck. D. 14. dub. 15. n. 191. Avil. p. 2. de Censur. c. 5. D. 3. dub. 12. Filluc. tr. 15. c. 1. q. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 9. §. porro. Bonacin. de Censur. in part. D. 2. q. 3. p. 6. sect. 4. n. 5. Palao tr. 29. D. 3. p. 23. §. 3. n. 11. Wiestner hic n. 6. idque merito; ne alias contra c. ut fame 35. de Sent. Excomm. delicta maneant impunita, cum difficile sit reperire Clericos, qui velint in se suscipere munus capiendi, incarcerationi, & verberandi alios delinquentes Clericos. Accedit, quia hujus generis punitionis executio minus decet personam Ecclesiasticam.

Imò id FF. Minoribus ab Alexandro VI. & Leone X. concessum est per Privilegium, ut subditos suos castigare verberibus possint per Religiosos Laicos, seu

Conversos, habetur Compend. Privil. Minor. V. Absolutio ordinaria §. 20. §. 27. conf. id etiam competit ceteris Prælati Ordinum, qui cum iisdem privilegiorum communicationem habent, ut notat Palao l. cit. fin. Quapropter partim his Privilegiis, partim consuetudine introducta possunt Religiosi Prælati absque ulla necessitate Religiosos sibi subditos correctione dignos punire medio Religioso etiam Laico. Navar. de sent. Excomm. conf. 42. alias 28. Molin. tr. 3. D. 51. n. 5. Coninck l. cit. n. 191. Laym. n. 9. Palao l. cit.

Quæritur 6. quando Clericus percussor deponi possit etiam ob percussorem non enormem? R. tunc, quando consuetudinem habet percutiendi, ita, ut facile procedat ad verbera, etiam pro minimis rebus, præsertim juncto scandalo; nam hic, si admonitus se non correxerit, non debet in Gradu, seu statu Clericali permanere, cum Clericos deceat imitatio mansuetudinis Christi. Pirhing hic n. 2. König ibid. n. 2.

TITULUS XXVI.

De Maledicis.

SUMMARIUM.

1. Quid, & quotuplex sit Maledictum?
2. Quis dicatur Maledicus in proximum privatum?
3. Quale peccatum committat?
4. Et quam pœnam incurrat?
5. &c. Quid sit statutum in eos, qui maledicunt Principi Seculari?
7. &c. Vel Pontifici?
10. &c. Aut alii Prælato Ecclesiastico?
13. &c. Modi, quibus aliquis Maledicus possit fieri in DEUM.
15. &c. Hujus pœna.
18. &c. Quando pœna hæc incurrantur?
20. &c. Quæ sit hodierna pœnarum istarum observantia?
23. &c. Quis sit Judex competens respectu criminis Blasphemie?

Quæritur 1. quid, & quotuplex sit Maledictum: R. Maledictum, vel Maledictio à male dicendo, vel loquendo sic nuncupatum est, & dicitur malum dictum, seu mala locutio de alio: & qui ita male loquuntur, Maledici vocantur. Host. Summ. n. 1. h. tit. Pirhing hic. n. 1. König n. 1. Reiffenstuel n. 2. Dividitur in Detractionem, Calumniam, & Blasphemiam, indeque Maledici in Detractores, Calumniatores, & Blasphemos. Blasphemia committitur in DEUM, vel Sanctos; Detractio, & Calumnia in homines, idque vel in Principem, vel in privatum aliquem.

Quæritur 2. quis dicatur Maledicus in proximum privatum? R. qui famam, & exultationem ejusdem deprimit vel aliquid mali e. g. quod sit fur, aut adulter &c. de eo enuntiando, vel bonum, & qua-

litatem ipsi competentem v. g. ingenuitatem, nobilitatem &c. inficiando: quod dupliciter fieri potest, scilicet vel absente proximo; & tunc est Detractio: vel eo præsentem; & tunc Calumnia appellatur. Pirhing hic n. 1.

Utrumque peccatum ex genere suo mortale est, & ejus reus in foro conscientie ad reparationem famæ, & exultationis læsæ; in externo autem Actione injuriarum, & Palinodiæ, seu Recantationis tenetur l. item 15. §. generaliter 27. ff. & l. qui liberos 9. cum seqq. c. de Injur.

Clericus in proximum maledicus, maxime Sacerdos, olim ad injuriæ veniam postulandam cogebatur; & si renueret, degradabatur, i. e. suspendebatur, neque ante præstitam satisfactionem ad Officium Ecclesiasticum unquam revocabatur ex Decreto Concil. Carth. IV. relato can. Clericus

ricus s. junct. Gloss. V. revocetur dist. 46.

5 Quaritur 3. quid statutum sit in eos, qui maledicunt Principi vel Prælo Ecclesiastico? R. distinguendo inter eum, qui maledicit Principi Sæculari, & inter eum, qui Ecclesiastico qui Principi Sæculari v. g. Imperatori, Regi &c. maledicit, præterquam quod gravissimum crimen adversus Legem Divinam Exod. 22. v. 28. & Tit. 3. v. 1. committat, secundum Leges humanas olim Majestatis crimine tenebatur, ob criminis atrocitatem, teste Arnobio libr. advers. Gentes: postea tamen Imperatores Christiani, quod maledicta negligere excelsi, & verè Regii animi esse ducerent, voluerunt, ut, qui hujusmodi maledicta effunderet in Principem, non facilè ad supplicium traheretur; quia, ut prudentissimè, & piissimè Theodosius, Arcadius, & Honorius Imp. l. un. C. si quis Imperat. maledic. inquirunt, si id ex levitate processerit, contemnendum est; si ex insania, miseratione dignissimum; si ab injuria, remittendum: conf. pœna illius certa non est, sed arbitraria. Menoch. de arbitr. cas. 377. n. 9. Brunnem. ad l. cit. n. 2. Wietner hic n. 4. Reiffenstuel ibid. n. 6.

6 Excipitur, nisi maledictum contineat verba spectantia seditionem, aut acclamationes turbulentas, quibus Principis salus, aut status adduceretur in discrimen; tunc enim, & quoties aliàs id justa ratio, vel exempli necessitas scelus puniri exigit, causa remittenda erit ad Principem, ut cognoscat, an, & quâ pœnâ petulantis linguæ audacia puniri debeat. Gloss. in l. un. cit. v. remittendum. Menoch. l. cit. Bruneman. n. 7. Wietner & Reiffenstuel l. cit.

7 Quodsi maledictum in Ecclesiasticum v. g. Pontificem, vel Episcopum conjectum fuerit, distinguendum est, an processerit ex temulentia, levitate, insania vel animi injuriâ exulcerati commotione, an verò ex animo injuriandi. si primum, convenit sic maledicentibus injuriam remitti, juxta can. inter querelas 27. caus. 23. q. 4. & l. si quis 10. C. de Episc. & Cler. quia, ut ibi dicitur, cuilibet Sacerdoti Status sui Sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit, quod mansuetudo eundem, tanquam Christi Vicarium, maximè omnium deceat.

8 Si secundum, videndum, an per ejusmodi maledictum soli personæ derogetur, an verò etiam Sedi Apostolicæ, & Dignitati Pontificali. si prius; iterum mansuetudo Christi, cujus Papa in terris Vicarius est, omnino requirit, ut ipse talem injuriam, suæ personæ illatam, remittat arg. l. un. cit. si enim juxta hanc Legem Principes Sæculares suæ personæ ma-

ledicentibus ignoscunt, multò magis id facere debet Papa, qui illis in moribus, & mansuetudine debet esse exemplo, Wagnereck in Exeg. c. 1. h. tit. Qua in re illustre exemplum dedit S. Pius V. qui famosi criminis in se confecti authorem ad se adductum, & supplicia metuentem pari tam demissione, quam magnitudine animi liberum dimisit, postquam eum his verbis est allocutus: Si tu mihi, ut summo Pontifici, maledixisses, impunè non ferres; verùm quia in Fratrem Michaëlem (hoc nomen ei ut Religioso erat) in Monachum Scarponensem Sc. convitia jactasti, liber abi, quò vis: ego verò humilitatem generis mei, vita, & habitis semper animo retinebo, libenter confitebor. Barbof. in c. 1. h. tit. n. 2. Pirhing hic n. 4. König n. 3. Reiffenst. n. 9.

9 Si posterius contigerit, aut grave scandalum sequeretur, condonari maledictum nec potest, nec debet per textus can. Salomonianæ 24. dist. 63. can. Gullisarius 30. caus. 23. q. 4. & c. innotuit 1. h. tit. ubi Clericus, qui verba quedam in depressionem Officii, & Beneficii (Papalis protulit, à Clemente III. ita compesci jussus est, ut pœna illius aliis terrorem incutiat, ne de cætero contra Romanam Ecclesiam in talia verba prorumpant. Pirhing hic n. 2. Reiffenstuel ibid. n. 8. Quia verò in c. innotuit cit. nulla certa pœna est declarata, arbitrio Judicis determinanda venit, quæ varia erit pro gravitate culpæ, personæ maledicentis, & loci, aliisque circumstantiis. Diaz præf. crim. can. V. maledici c. 70. n. 2. Pirh. n. 5.

10 Porro distinctio hæc observanda est etiam in Principe Sæculari, per maledictum offenso, ut putat König hic n. 3. Item in Episcopo: ubi adverto cum Holt. Summ. h. tit. §. alii maledicunt principem. Farin. prax. crim. q. 105. n. 402. & seqq. Pirhing hic n. 5. not. 6. Reiffenstuel ibid. n. 10. §. 11. etsi Episcopus aliquem ob maledictum, soli suæ personæ illatum, ipsemet punire non possit, tum ob Statum suum, quem, ut dixi, Christi mansuetudo præprimis deceat, tum ne in propria causa sit Judex; nihilominus talem arbitrio alterius Judicis pro qualitate delicti puniendum esse. Et quidem Judices Sæculares ex officio punire debent illum, qui maledicto offendit Episcopum, vel Sacerdotem, aut alium Clericum, etiamsi Episcopus, vel alii Clerici eum non accusent; quia universaliter Judicibus Sæcularibus incumbit punire quemlibet, qui aliquam injuriam (qualis utique est etiam maledictum) infert locis, aut personis Sacris, ut expressè statuitur l. si quis 10. C. de Episc. & Cler. Reiffenst. n. 11. cit.

Si Religiosi aliquem Ecclesiæ Prælatum offendant, vel ei detrahant de Jure communi debent per duos menses subiacere illis pœnis, quæ juxta Regulas, vel Statuta eorum ob gravia crimina imponuntur, textu expresso *Clem. 1. §. quibus etiam de privil. Pirhing n. 5. cit. not. 7. Reiffenstuel n. 13.*

Quæritur 4. quot modis maledicus aliquis fieri possit in DEUM. fit hoc triplici modo. 1. quando aliquid affirmatur de DEO? quod ipsi non convenit; e. g. quod sit crudelis, injustus &c. vel negatur, quod ei competit, v. g. Scientia, Potentia, Providentia &c. aut quod Divinitatis proprium est v. g. Omniscientia, Omnipotentia &c. alicui creaturæ v. g. Dæmoni attribuitur: hæc blasphemia *Hæreticalis* vocatur, S. Thom. 2. 2. q. 13. art. 1. Sylv. V. *Blasphemia q. 1. Farin. prax. crim. q. 20. n. 11. Gonzal. in c. fin. b. tit. n. 6. Engl. hic n. 1. Pirh. n. 7. König n. 2. Wiestner n. 7. Reiffenstuel n. 15.*

2. Quando DEUM quis detestatur; vel ei imprecatur malum aliquod, v. g. ut pereat, aut moriatur, ut confundatur, contemnatur, vel non amplius cognoscat, & punire possit peccatum; item cum quis DEUM, aut Christum, vel ejus membra contemptim, & indecenter nominat: hæc *Blasphemia Simplex* dicitur.

3. Quando indecentia, & contumeliosa verba in Deiparam, aliósque Sanctos jaciuntur, v. g. illam non esse Virginem, istos non esse in coelo &c. sicut enim DEUS laudatur in Sanctis suis, ita etiam Blasphemia quæ fit contra Sanctos, in ipsum redundat, indèque ut Blasphemia in DEUM reputatur, ac punitur. S. Thom. art. 1. cit. in Corp. Covar. in c. *quamvis de Pañ. p. 1. §. 7. n. 8. Clar. §. Blasphemia n. 1. Farin. q. 20. cit. n. 25. Gonzal. in c. fin. b. tit. n. 6. Engl. hic n. 1. v. quod porro, Pirhing n. 7. Wiestner n. 7. Reiffenstuel n. 15.*

Quæritur 5. quale peccatum sit Blasphemia, seu maledictum in DEUM? & quibus pœnis per Jus commune, vel consuetudinarium afficiatur? fit, est gravissimum scelus, & severissimis pœnis ipso Jure castigatur. Nam 1. in *Veteri Testamento*, qui nomen Dei blasphemavisset, à populi tota multitudo lapidibus opprimebatur, ita præcipiente supremo Legislatore DEO. *Lev. 24. v. 16.*

2. *Jure Ecclesiastico* olim, si Clerici fuerunt, deponerentur ab Officio; si Laici, per Sententiam excommunicabantur *can. si quis 10. caus. 22. q. 1.* Postea vero istis Pœnitentia publica, & multa pecuniaria decreta est *c. fin. b. tit. Demum in eisdem, & Clericos Blasphemos variè tam pecuniariæ, quam cor-*

porales pœnæ, pro delicti, delinquentium, & aliarum circumstantiarum varietate infligendæ, statutz sunt per *Const. Leonis X. incipit Superne dispositionis*, quæ est septima in *tom. 1. Bullar. Cherub. Julii III. incipit in multis* quæ est 23. in *dicto com. 1. Bullar. & S. Pij V. incipit cum primùm*, quæ est quinta in *tom. 2. Bullar.* quas tamen usu ferè non receptas, & propterea in Blasphemorum punitione locorum consuetudines & Statuta observandas monet *Palao tr. 17. D. 2. p. 2. §. 5. n. 1.* Qui Blasphemiam Hæreticalem proferunt, de Hæresi suspecti sunt: proinde contra eos per Ordinarios locorum inquisitio fieri debet. *Engl. hic n. 3.*

3. *Jure Civili* per *Novell. 77. c. 17. §. fin.* in eos constitutum est ultimum supplicium: quod confirmavit Carolus V. in *Recess. August. de Anno 1548. §. 1. & seqq.* ubi blasphemii in DEUM jubentur puniri morte vel amputatione membrorum; blasphemii in B. V. & Sanctos, si moniti non respiciant, vel in corpore, puta, fustigatione, linguæ sectione, aut amputatione &c. vel in bonis pro qualitate personæ, gravitate maledicentiæ, & aliarum circumstantiarum.

Quæritur 6. quando pœnæ hæc incurrantur? fit, incurrantur, quando Blasphemia pronuntiatur plenè deliberato animo; nam si hoc fiat ex mala consuetudine, in plena ebrietate, vel etiam in calore, & impetu iracundiæ, ortum habentis ex gravi, & justa causa, talem blasphemiam pronuntians ordinariæ pœnæ non subjacet, sed mitius arbitrio Judicis puniri debet. *Clar. §. Blasphemia n. 16. Menoch. de arbitr. cas. 375. n. 33. Farin. prax. crim. q. 20. n. 24. Pirhing hic n. 11. Reiffenstuel ibid. n. 24. arg. c. fin. b. tit. ibi præsumperit*, quod importat deliberationem, quam ebrii non habent, nec satis habere censentur iracundi, utpote qui nesciunt, quomodo aut quid agant.

Dixi autem notanter, *Ortum habentis ex gravi, & justa causa*: qualis esset, si vir, uxorem in adulterio deprehendens, irâ commotus blasphemet; si enim iracundia ex levi, vel etiam gravi quidem, sed injusta causa proveniat, v. g. si quis justè privatus Officio, aut alias graviter punitus, vel ob perditam lusu magnam summam pecuniæ, indèque irâ commotus blasphemet, pœnæ ordinariæ, & per consequens etiam ultimo supplicio subjacet, ut cum DD. *citt. notat Abb. in c. fin. cit. n. 6. Clar. §. fin. q. 60. n. 9. Farin. q. 20. cit. n. 48. & 49.*

Quæritur 7. quæ sit hodierna pœnarum istarum observantia? fit, hodie à pœnarum istarum rigore multum recessum est. *Covar. in c. quamvis de Pañ. p. 1.*

p. 1. §. 7. n. 10. Clar. §. *Blasphemia n. 3.* Pirhing *hic n. 12.* König *ibid. n. 4. fin.* Hinc considerata sunt Statuta particularia locorum. In aliquibus Provinciis Blasphemi puniuntur fustigatione, sectione linguæ, vel amputatione labii &c. Engl *hic n. 3.* Commutantur tamen hæ pœnæ aliquando in arbitrias ex qualitate personæ, scilicet ætate, & dignitate illius, ac qualitate Blasphemæ, si levis fuerit, aut sine sufficienti deliberatione, ex subitaneo impetu iræ, aut in ebrietate, ut n. 18. dixi prolata.

21 In Bavaria ut plurimum vigent pœnæ jure communi Statutæ, ex jure ejusdem speciali *Pölyzey-Ordnung libr. 5. tit. 7. art. 1.* ubi blasphemæ pro varietate circumstantiarum aut pecuniariâ, aut corporali, & si enormes Blasphemæ sint, amputatione linguæ, aut capitis pœnâ plecti possunt. Wiestner *hic n. 10.*

22 Qui sine respectu ad DEUM, & Sacramenta, ex mala consuetudine, vel ex subitanea ira, indignatione contra hominem, vel jumentum erumpunt in voces *Gotts= sacrament, Gotts= tausend= und= million= sacrament &c.* & non quidem rei erunt Blasphemæ saltem formalis, rei tamen fient de indignè pronuntiato Divinò nomine contra secundum Præceptum Decalogi. Engl n. 2. Et hinc pœnæ Blasphemorum ordinarias non incurrunt, bene tamen extraordinariam, quæ in Bavaria nostra per Judices magis timentes DEUM imponitur, juxta dispositionem Statutorum Bavariæ *tit. 7. cit. art. 2.* Reiffenstuel n. 26.

23 Queritur 8. quis sit Judex com-

petens respectu criminis Blasphemæ? R. cum distinctione: Vel enim ista Hæreticalis, i. e. conjuncta cum expressa Hæresi est, vel non. Si primum, cognitio de illo ad Judicem Ecclesiasticum pertinet, prout constat ex dictis *Tu. 7. à n. 175.* & tradunt Farin. *prax. crim. q. 20. n. 39.* Barbof. *de Offic. Episc. alleg. 51. n. 93.* & in *c. fin. b. tit. n. 6.* Wiestner *hic n. 11.*

Si secundum, est mixti fori. Abb. in *24. c. fin. h. tit. n. 9.* Sanch. *l. 2. mor. c. 32. n. 37.* Farin. *q. 20. cit. n. 39.* Marta *de Jurisd. p. 2. c. 13. n. 11.* Barbof. *alleg. cit. n. 93.* & in *c. fin. n. 6.* Gonzal. *ibid. n. 7.* Pirhing *hic n. 14.* Wiestner n. 12. Reiffenstuel n. 28. & sumitur ex *c. fin. cit. ibi.* Per Episcopum suum pœnæ subdatur, --- & per temporalem præterea potestatem coactione, si necesse fuerit, Episcopi Diocesani adhibita --- mulctetur.

Ex quo sequitur, in crimine Blasphemæ non Hæreticalis contra reum Laicum esse locum præventioni, ita tamen, ut, si unus Judex v. g. Ecclesiasticus Blasphemum punivit, per hoc non impediat Judex Sæcularis, quin eundem etiam ipse in suo foro punire valeat, si prior minorem committit reo pœnam imposuerit. Farin. n. 39. cit. Barbof. *alleg. cit. n. 95.* Pirhing n. 14. Wiestner n. 12.

Imò etiam Blasphemiam Hæreticalem, consuetudine in his partibus passim vigente. Judices Sæculares judicare, & punire consueverunt: idque, ut appareat, ideo, quia etiam Hæreticalis ordinariè potius ex mente blasphema, quam Hæreticali, & ex errore intellectus profecta præsumitur. Reiffenstuel n. 29.

TITULUS XXVII.

De Clerico Excommunicato, Deposito, vel interdicto ministrante.

S U M M A R I U M.

1. Pœna Clerici depositi ministrantis in Ordine, vel Officio sibi prohibito.
 2. &c. Pœna ministrantis in Censura Ecclesiastica.
 5. &c. Requisita, ut Irregularitas ab hoc incurratur.
 11. &c. Cause ab Irregularitate hac excusantes.
 16. &c. An Irregularitatem incurrat etiam Excommunicatus non vitandus ministrans in Ordine?
 21. &c. An Sacerdos Excommunicatus, suspensus &c. Sacramentaliter absolvens?

24. &c. Quando per administrationem invalidam Sacramentorum Excommunicatus incurrat Irregularitatem?
 27. &c. An Irregularitatem incurrat Sacerdos Excommunicatus, quando non conficit Sacramentum, sed tantum aliquo modo ad illud concurrat?
 32. &c. An exercens actum proprium Ordinis minoris?
 36. &c. An qui dubitat, num verè Excommunicatus sit?
 41. &c. An irretitus Excommunicatione solam minore?